

Basishandboek

Fruitbomen snoeien

Martin Stangl

DELTAS

Over het snoeien van fruitbomen

Fruitbomen en houtig kleinfruit zijn een aanwinst voor iedere tuin. En gebak, jam of compote is het lekkerst met fruit uit eigen tuin. Daarbij kan een juiste snoeiwijze de kwaliteit van de oogst aanzienlijk verbeteren.

Waarom worden fruitbomen gesnoeid?

Kunnen fruitbomen niet gewoon groeien zoals andere bomen in de vrije natuur? Zeker, dat kan. Bomen die niet worden gesnoeid, dragen meestal zelfs nog eerder en meer vruchten, soms al een jaar nadat ze geplaatst zijn.

Maar de keerzijde van de medaille is al gauw duidelijk: dergelijke bomen raken snel uitgeput onder de last van het fruit, de takken hangen af, de nieuwe scheuten blijven zwak, er ontstaat een te dichte kroon en de bladeren en vruchten blijven klein en worden aangetast door schimmelziekten.

Door vanaf het moment van planten juist te snoeien blijft de boom daarentegen tijdens zijn leven licht. In een goed opgebouwde kroon ontwikkelt het

vruchthout zich langs de stam en de takken tot onderaan toe, en niet alleen ver naar boven zoals bij een niet-gesnoeide fruitboom. Ongesnoeide bomen dragen meestal vrij onregelmatig vruchten: het ene jaar is de oogst enorm overvloedig en het volgende jaar zit er vrijwel niets aan de boom. Daar komt nog bij dat in niet-gesnoeide bomen de vruchten klein blijven. Ze krijgen door de schaduw weinig kleur, smaken zurig en bevatten minder waardevolle stoffen dan vruchten die zich in het volle zonlicht hebben kunnen ontwikkelen.

Bomen die niet gesnoeid worden, groeien vaak heel sterk de hoogte in. Alle verzorging wordt daardoor moeilijk, vooral het oogsten van het fruit. Daarvoor is een hoge ladder nodig en het werk wordt dan gevaarlijk. Mocht een bestrijdingsmiddel nodig zijn, dan is dat bij een hoge kroon in een gewone tuin nauwelijks aan te brengen, temeer omdat een dergelijke boom meestal ook nog eens zo

dicht is dat bladeren en vruchten niet gelijkmatig bevochtigd kunnen worden.

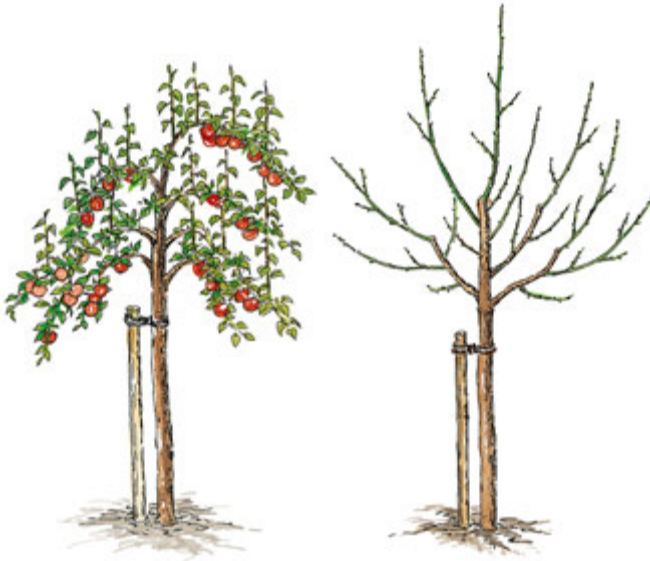
Betere kwaliteit

En daarmee is een belangrijk punt aangestipt, dat ook voor snoeien pleit. Goed gesnoeide bomen blijven zichtbaar gezond.

Het snoeien van fruitbomen kan niet alleen uit een boekje geleerd worden. Daar hoort ook een praktische cursus bij.

◀ Deze hoogstamappel geeft de tuin een romantisch tintje. Het dunnen heeft de boom goed gedaan.

Zonder te snoeien bij het planten draagt een boom te vroeg en blijft de ontwikkeling van een sterk kroonstelsel uit. Rechts: Jonge boomkroon na juiste snoei bij het planten.

Een voorbeeldig opgebouwde ► appellaagstam met enkele gestel- en zijtakken waaraan het goed belichte vruchthout zit: het komt tot onder aan de stam.

Een voorbeeld van hoe het niet moet: stompjes, zoals die vaak in tuinen te zien zijn. Het gevolg is een sterk uitlopen van vele houtscheuten, maar geen vruchten.

der dan niet-behandelde bomen, met andere woorden: te dichte boomkronen zijn gevoeliger voor schimmelziekten dan bomen die licht gehouden zijn. De reden daarvoor is dat de bladeren na regenval langer vochtig blijven. Omdat microscopisch kleine schimmeltjes warmte en vocht nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen, ontstaat er in een dichte kroon dus een versterkte aantasting door schimmelziekten (schurft e.d.). Het snoeien van fruitbomen bevordert dus ook

In te dichte kronen blijven bladeren en vruchten na regen lang vochtig; er is sprake van veel schurft.

de vruchtkwaliteit en gezonde bladeren: het is een preventief bestrijdingsmiddel. Naast de rassenkeuze, voldoende plantafstand en enige verzorging draagt de juiste snoei er op

Appels van het ras 'Mantet', allemaal van dezelfde boom! De onderste, groene vruchten komen uit het binnenste van een te dichte kroon.

beslissende wijze toe bij dat fruitbomen ook zonder of met slechts heel weinig bestrijdingsmiddelen goed gezond kunnen blijven.

Geen wondermiddel

Ondanks alle genoemde voordelen is het niet terecht om wonderen te verwachten. Snoeien is een belangrijke taak in de fruittuin, maar het is slechts één van de belangrijke taken. Wie bijvoorbeeld een heel schurftgevoelig ras plant, zal ook met goed snoeien niet kunnen voorkomen dat de bladeren en de vruchten schurftplekken krijgen. Datzelfde geldt als fruitbomen te dicht op elkaar geplant worden. Ze zoeken dan naar licht, groeien ondanks het snoeien in de hoogte en zullen bovendien te lijden hebben van schimmelziekten.

Ook de opbrengst wordt niet hoger door het snoeien, zoals weleens wordt gedacht. Het tegendeel is het geval. Wat de vruchtkwaliteit echter betreft – en daar gaat het immers in eerste instantie om – die wordt duidelijk verbeterd. Heel wat tuinliefhebbers denken dat te dicht op elkaar staande, sterk groeiende bomen

Goudgeel glanzen de vruchten van deze appelboom in de herfstzon. Een dergelijke kwaliteit doet zich alleen voor bij licht gehouden bomen.

geremd kunnen worden door scheuten en takken in te korten, en zijn dan teleurgesteld als ze des te sterker uitlopen. Snoeien is in dat geval de verkeerde keuze. Een blijvende oplossing is vaak om elke tweede boom te kappen en de kronen van de overblijvende bomen stevig te dunnen.

Volg in de winter eens een praktische cursus 'snoeien van fruitbomen'. Snoeien leert u vooral in de praktijk. U zult de volgende bladzijden dan nog beter begrijpen en zekerder worden in de verzorging van fruitbomen. Dergelijke cursussen worden vaak gegeven door tuincentra, kwekers of land- of tuinbouwscholen.

goede voeding al in het eerste jaar tot een bloemknop. Te dicht staand vruchthout aan oudere bomen moet u snoeien of verjongen! Dat stimuleert het opnieuw uitlo-

pen en zorgt voor een betere kwaliteit van de vruchten.

- **Vruchtklier:** meer of minder sterk ontwikkelde verdikking. Deze ontstaat op de plek waar de vruchtsteel aan

de vruchtdragende takken gehangen heeft, en is dus geen kenmerk van ziekte. Op de vruchtklier vormen zich bij voorkeur weer nieuwe bloemknoppen.

Scheutvormen	
	<p>Appel: Boven: houtscheut met hout- en bladknoppen. Daaronder scheut met vruchttakken en kortloten, dus vruchthout.</p>
	<p>Peer: Boven: tweejarige scheut. Links: met langloot en bloemknop, aansluitend daaraan eenjarige houtscheut. Onder: scheut met bloemknoppen aan kortloten en langloot. Kleine foto: vruchtklier.</p>
	<p>Pruim: Boven: eenjarige lange scheut met hout- respectievelijk bladknoppen. Daaronder een scheut bezaaid met bloemknoppen.</p>
	<p>Zure en zoete kers: De twee bovenste scheuten van de zure kers zijn bezaaid met blad-, hout- en bloemknoppen. Vaak zitten in het eerste deel voorname-lijk bloemknoppen, daarna ontstaan uit de scheuten bladeren en nieuwe scheuten. Ook aan de top van het eenjarige hout zit een houtknop, waaruit de scheut voortgaat. Onder: zoete kers met beursjes, die lijken op de kortloten bij pitfruit.</p>

Vruchthout bij steenvruchten

Bij steenvruchten ontstaan bloemknoppen bij voorkeur aan eenjarige scheuten, de eindknop is echter altijd een houtknop. Vooral bij zure-kersen- en perzikbomen zitten de waardevolste vruchtknoppen samen met bladknoppen aan lange, eenjarige scheuten. Bij de perzik wordt bovendien onderscheid gemaakt tussen ‘echte’ en ‘valse’ vruchtscheuten.

Bij de eerstgenoemde zitten drie knoppen bij elkaar, in het midden een bladknop met links en rechts daarvan telkens een bloemknop. Deze scheuten zijn belangrijk, want daar hangen de perziken bij voorkeur aan. ‘Valse’ vruchtscheuten zijn daarentegen bijna uitsluitend bezaaid met bloemknoppen; aan de top bevindt zich een houtknop.

- **Beursjes** zijn de belangrijkste organen voor bloem- en vruchtvorming bij pruimen, zoete kersen en abrikozen. Ze

Appel- en perenbomen

Met Eva's appel laat geen moderne Adam zich vermoedelijk meer verleiden, want al het 'oerfruit' was zonder twijfel zuur, houtig en bevatte weinig vruchtvlees. Pas door eeuwenlange cultivering – en de juiste snoeiwijze – is het heerlijke, smakelijke fruit ontstaan dat we tegenwoordig kennen.

Hoogstam, halfstam en laagstam

Snoei bij het planten

Snoeien bij het planten begint met het **snoeien van de wortels**. Daarbij worden beschadigde wortels vlak achter de beschadiging tot het gezonde, lichte hout teruggenomen. Gezonde wortels, groter dan een potlood, worden daarentegen maar heel licht teruggesnoeid, ongeveer 1 centimeter. Op dergelijke gladde snijplaatsen vormen zich snel fijne, nieuwe haarworteltjes. Omdat de boom bij het rooien op de kwekerij toch al wortels kwijtgeraakt is, moet het snoeien van de wortels zich nu tot het beslist noodzakelijke beperken. Hoe meer gezonde wortels de boom heeft bij het planten, des te krachtiger hij zal uitlopen.

◀ Een perenboom langs een spalter is de ideale wandbekleding voor de zuid- of de zuidwestmuur.

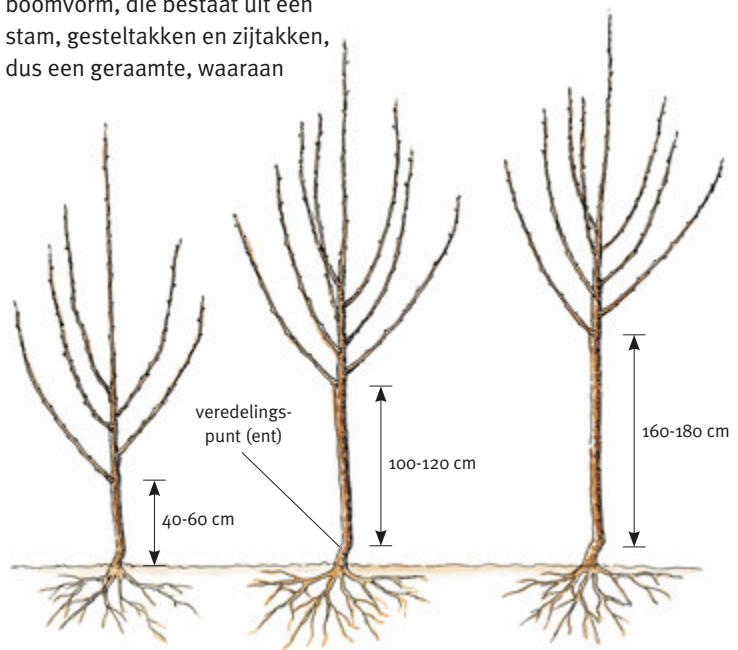
Wat betreft het werkelijke snoeien: **als er in de herfst geplant wordt**, wacht dan tot na de strengste koude, dus tot ongeveer **eind februari**. **Bij planten in het voorjaar** wordt er gesnoeid **tijdens of zo snel mogelijk na het planten**. Snoeien bij het planten vormt de basis voor een ideale boomvorm, die bestaat uit een stam, gesteltakken en zijtakken, dus een geraamte, waaraan

losjes verdeeld goed belichte vruchttakken en vruchthout zitten. Wat er verder over dat onderwerp wordt gezegd, geldt voor vrijwel alle fruitsoorten die als half- of hoogstam worden geplant, maar ook voor de zogenoemde meterstammen en laagstammen.

Gesteltakken kiezen

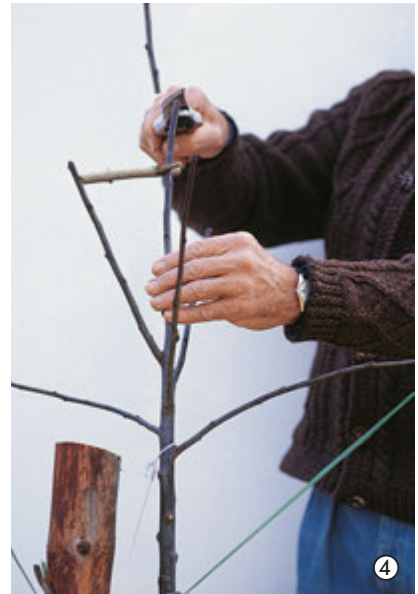
Eerst worden in de jonge kroon drie sterke, goed over de stam verdeelde scheuten uitgekozen.

Van links naar rechts: de stamhoogte van een laagstam, een halfstam en een hoogstam.

stoffen, waardoor er maar weinig nieuwe loten komen. Daarna wordt de stamverlenging (harttak) zo ver teruggesnoeid, dat deze een handbreedte boven de drie toekomstige gesteltakken uitsteekt. Daarbij wordt deze zo mogelijk op een knop teruggezet, waardoor een rechte voortzetting van de scheut is gegarandeerd. Normalerwijs zit deze knop boven de snoeiplek van het vorige jaar, die op de boomkwekerij is ontstaan. Als er sprake is van een stevige wind uit voornamelijk dezelfde richting, wordt de harttak op een in de windrichting staande knop gesnoeid.

Fout: de gesteltakken vormen een krans. De stamverlenging is al verpieterd, de linkertak is te sterk.

Snoei bij het planten:

- ① Boom bij het planten.
- ② Neem de concurrentieloot en talloze krachtige scheuten weg.
- ③ Spreid te steile scheuten, die als toekomstige gesteltakken zijn bedoeld.
- ④ Zet deze op een naar buiten gerichte knop terug.
- ⑤ Bind afzonderlijke zwakke scheuten, die niet nodig zijn voor de opbouw van de kroon, horizontaal, maar kort ze niet in. Klaar!